

Методична розробка виховної години до Всесвітнього дня прав людини

Тема: Права людини

Мета:

- формування людської гідності, свободи особистості, міжособистісних стосунків у дусі толерантності, дружби, миролюбності, доброти;
- передача знань про права людини в національному вимірі, про взаємозв'язок прав людини та громадянина;
- виховання розуміння зв'язку прав людини та збереження миру на Землі.

Обладнання: написи «10 грудня – Всесвітній день прав людини». На плакатах тексти привітань зі святом, Конституція України, Закон України „Про освіту”, витяг із Конвенції прав дитини, інтерактивна дошка, презентація «Права людини».

Хід роботи:

I. Організаційна частина

Психологічне налаштування до заняття (привітання).

II. Вступна частина

Звертаючись до учнів класу, пропоную поговорити про права людини, підкреслюю важливість знання прав особистості і повідомляю, що їхні однолітки за кордоном вивчають свої права і вміють ними користуватись, та наголошую, що в світі існує окремий день присвячений правам людини - це 10 грудня.

Отже, що ж таке права людини?

III. Основна частина

Бесіда.

1. Що на вашу думку значить слово „право”, „права”?
2. Чи можна сказати, що кожна людина має права?
3. Чи потрібно підтримувати права людини і громадянина державою?
4. Як ви вважаєте, можливо, щоб не було прав людини?

Слово вчителя

„**Основні права людини** — гарантована законом міра свободи (можливості) особи, яка відповідно до досягнутого рівня еволюції людства в змозі забезпечити її існування і розвиток та закріплена у вигляді міжнародного стандарту як загальна і рівна для усіх людей.

Ознаки основних прав людини:

1) можливості (свободи) людини діяти певним чином або утримуватися від певних дій, спрямовані на задоволення потреб, без яких вона не в змозі нормально існувати і розвиватися;

2) можливості, що обумовлені біосоціальною сутністю людини, належать їй від народження і не потребують «дозволу» з боку кого б там не було, у тому числі держави.

3) можливості, які не обмежені територією держави (поза територіальні) і не залежать від національної належності людини (наднаціональні): вони належать їй вже в силу того, що вона є людиною. Ці можливості походять від природи людини і покликані формувати та підтримувати в людині почуття власної гідності, її індивідуальність;

4) можливості, що є залежними (у плані здійснення) від можливостей суспільства — рівня його економічного, політико-соціального, духовно-культурного розвитку. Зрозуміло, що рівень розвитку суспільства не залишається незмінним, так само, як і потреби самої людини;

5) можливості, що мають правовий характер, оскільки вони внесені до законодавчих актів, які створені в межах держави і на міжнародному рівні. Визнання, дотримання, охорона і захист державами (у результаті угод) основних прав людини, закріплених на міжнародному рівні, є свідченням того, що вони стали не лише об'єктом міжнародного регулювання, але й міжнародними стандартами.

Потреба міжнародного врегулювання прав людини після Другої світової війни обумовлювалася усвідомленням того, що:

- тоталітарний режим — загроза миру, а демократія забезпечує безпечну зовнішню політику;

- масові порушення прав людини державами (геноцид, апартеїд) можуть бути припинені лише у разі захисту прав людини країнами світового співробітництва;

- загальновизнані уявлення про мінімальні стандарти прав людини в національному демократичному суспільстві, які відповідають даному етапу розвитку цивілізації, повинні одержати закріплення в міжнародно-правових актах.

Положення про права людини, що містяться у статтях Статуту ООН (1945), стали основою становлення нового інституту права — міжнародного захисту прав людини і основних свобод. 10 грудня 1948 р. Генеральна Асамблея ООН затвердила Загальну декларацію прав людини, яка проголосила центральний пункт концепції прав людини — визнання людської гідності кожної особи. З 1948 р. 10 грудня відзначається в усьому світі як День прав людини.

Права людини набули цінності, яка належить усьому міжнародному співтовариству, і отримали обґрунтування в міжнародному праві як правовий стандарт, до якого повинні прагнути всі народи і держави. З моменту визнання цих прав кожна людина набувала певного правового статусу відповідно до міжнародного гуманітарного і, разом із ним, національного права.

Комплекс міжнародних документів (Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права і Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийняті ООН у 1966 р., Факультативний протокол до останнього) складають Міжнародний білль прав людини (або Хартію прав людини). Міжнародні пакти про права людини поклали на держави обов'язок забезпечити поступове здійснення в них прав усіма необхідними засобами, включаючи законодавчі. До сучасних міжнародно-правових актів належать:

- (1) Міжнародний білль про права людини, що проголошує невід'ємні права і основні свободи людини;

- (2) угоди, спрямовані на запобігання і покарання злочинів, що призводять до грубих масових порушень прав людини (Конвенція про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства від 26 жовтня 1968 р.,

Конвенція про запобігання злочину геноциду і покарання за нього від 9 грудня 1948 р.);

(3) конвенції, спрямовані на захист груп населення, що потребують особливої турботи з боку держави (Конвенція про права дитини 1989 р., Конвенція про охорону материнства 1952 р., Конвенція про статус осіб без громадянства 1954 р. та ін.);

(4) конвенції, що мають на меті захист індивіда від зловживань з боку державних органів і посадових осіб. А також документи, що передбачають можливість окремих осіб домагатися розгляду їх скарг (петицій) на свій уряд у міжнародних органах (Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, поводження та покарання від 10 грудня 1984 р., Женевські конвенції 1949 р. про захист жертв війни і Додаткові протоколи до них 1977 р., Факультативний протокол та ін.).

Кожна країна світу, що взяла на себе зобов'язання виконувати міжнародні конвенції, у тому числі **про права людини**, повинна керуватися принципами і нормами цих угод у своєму внутрішньому законодавстві. Держави, що взяли на себе зобов'язання виконувати міжнародні документи про права людини, зобов'язані створити умови для здійснення і захисту прав кожної людини. Практично всі сучасні конституції демократичних держав мають норми, які у загальній формі гарантують непорушність основних прав людини.

Україна учасницею практично всіх багатосторонніх конвенцій ООН в галузі прав людини. Однак у зв'язку з теперішніми соціально-економічними умовами вона не в змозі забезпечити виконання низки міжнародних норм.

Зміст і обсяг основних прав людини визначаються сукупністю таких соціальних чинників:

- інтерес людини, справедливо збалансований з інтересами, суспільства;
- мораль суспільства, що переважає у даний період;
- мета прав людини і відповідність цим правам засобів, використовуваних державою (реалізація, забезпечення та обмеження прав).

Права людини і права громадянина є тісно взаємозалежними, однак не тотожними поняттями.

Громадянин — людина, яка законом визнається юридичне належною даній державі. Якщо права людини закріплені в міжнародно-правових актах, то права громадянина — у конституції певної держави.

Відмінності між правами людини і громадянина:

Права людини:

- *Поза територіальні* -- існують незалежно від державного визнання, закріплення в законі і поза зв'язком їх носія з конкретною державою;

- *Загально-соціальні* — належать людині через факт народження як природні, невідчужувані права, тобто не завжди виступають як юридичні категорії (апатриди, біженці не мають статусу громадянства, але мають права людини);

- реалізація здійснюється у сфері будь-якого громадянського суспільства, де б не знаходилася людина.

Права громадянина:

- *Територіальні* — передбачають наявність громадянства, тобто особливий зв'язок людини і держави;

- *Спеціально-соціальні* (юридичні) закріплюються в законодавстві і перебувають під захистом держави, громадянином якої є дана особа;

- реалізація охоплює сферу відносин індивіда з певною державою.

Права людини і права громадянина — близькі поняття, в ідеалі повинні збігатися, оскільки:

- здійснення прав людини визначається головним чином забезпеченістю з боку держави. Наприклад, апатриди та інші категорії осіб, що не мають громадянства, знаходяться під захистом законів держави проживання та міжнародного права;

- громадянство — основний канал, через який відбувається здійснення прав людини.

Взаємозв'язок прав людини і прав громадянина підкреслюється тим, що вони у ряді випадків закріплювалися в одному нормативно-правовому акті, наприклад,

у Декларації прав людини і громадянина 1789 р., що входить до складу конституційного законодавства сучасної Франції, або в розділі II «Права, свободи і обов'язки людини і громадянина» Конституції України 1996 р.

Розгляд прав людини разом із правами громадянина — підстава для:

- визначення її законних, юридичних можливостей (свобод) у державі;
- встановлення відповідності законодавства країни правам людини.

У дійсності збіг прав людини і громадянина має місце далеко не скрізь.

Як би там не було, кожна людина має можливість захистити свої права. Ми з вами не зупинятимось на загальному праві на захист. Хотілось би наголосити саме на тому, як ви особисто можете захистити свої права.

Функцію захисту конституційних прав та свобод громадян, у т. ч. і дітей, покладено на судову владу. Приміром, батьки, які ухиляються від виконання своїх обов'язків з виховання дітей або зловживають своїми батьківськими правами, жорстоко поведуться з дітьми, шкідливо впливають на них своєю аморальною, антигромадською поведінкою, чи є хронічними алкоголіками або наркоманами, за рішенням суду можуть бути позбавлені батьківських прав. Крім вищезазначених судових, існують ще й позасудові методи захисту прав дитини через звернення (у т. ч. й самих дітей) до опікунських рад при місцевих держадміністраціях, органів і службах у справах дітей з усіх питань захисту прав та інтересів, до відділів освіти - у випадках порушення права дитини на освіту. Відповідно до ст. 10 Закону України "Про охорону дитинства" дитина має право особисто звернутися до органу опіки та піклування, служби у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, інших уповноважених органів за захисту своїх прав, свобод і законних інтересів.

Серйозною проблемою є низький рівень обізнаності не лише юних, але й дорослих громадян України щодо прав людини і прав дитини. Отже, наступним кроком повинно стати доведення змісту міжнародних актів та національного законодавства у галузі прав дитини до відома широких мас громадян: батьків, педагогів, соціальних працівників і головне - самих дітей.”

IV. Підбиття підсумків

Проведення гри „Мікрофон”.

Метод „Мікрофон” надає можливість кожному і кожній сказати щось швидко, по черзі відповідаючи на запитання або висловлюючи свою думку чи позицію.

Правила проведення такі:

- говорити має тільки той чи та, у кого в руках „мікрофон” (уявним мікрофоном може бути ручка, олівець, тощо);
- відповіді не коментуються і не оцінюються;
- коли хтось висловлюється, інші не можуть говорити або викрикувати з місця;

Питання запропоновані для обговорення:

Чи вважаєте ви за потрібне вивчати свої права та методи їх захисту? Чому?

Де і як ми можемо дізнатися про свої права та обов'язки?

Заключне слово вчителя.

Сьогодні ми говорили з вами про особистісні права людини і її обов'язки. Безумовно, кожний із нас має знати, на що має право і що зобов'язані виконувати.

Список використаних джерел:

1. Совгиря О.В. Конституційне право України -.К, - 2012 р.
2. http://koncept.org.ua/articles.php?article_id=6
3. <http://www.studsell.com/view/47062/40000>
4. uristinfo.net